HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

בכל טמא לא יאכל [א]מי לא עסקינן דנגע בשני רביעי מקל וחומר כדאמרינן ואי ס"ד סבר כר"ע ניתני נמי רביעי בתרומה וחמישי בקודש אלא ר"ע לא סבר כר' יוסי מנלן א"ל דלא לישתמיט תנא וליתני רביעי בתרומה וחמישי בקודש ונימא ר"ע היא ואנן אהכי ניקום ונסמוך נפק רב אשי ואי תימא רב כהנא דק ואשכח הא א)דתנן [ב]הכלי מצרף את מה שבתוכו לקודש אבל לא לתרומה והרביעי בקודש פסול והשלישי בתרומה ואמר רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן מעדותו של ר"ע נשנית משנה זו ב)(דתניא) ג)הוסיף ר"ע [ד]הסולת והקטורת והלבונה והגחלים שאם נגע טבול יום במקצתן פסל את כולן רביעי אין חמישי לא שלישי אין רביעי לא אלמא קסבר [ג]צירוף דרבנן ופליגא דרבי חנין דאמר ד)צירוף דאורייתא שנאמר [1]כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת עשה הכתוב °כל מה שבכף אחת ה)תנן התם [ה]על מחט שנמצאת בבשר שהסכין והידים טהורות והבשר טמא נמצאת בפרש הכל טהור אמר רבי עקיבא [ו]וזכינו שאין טומאת ידים במקדש ונימא

בכל טמא מי לא משמע נמי דאי נגע בשני. דהא שני נקרא טמא כל אשר בתוכו יטמא[ו]. והשתא דשמעינן ליה לר' יוסי בשלישי לתרומה ולא רביעי ורביעי לקודש ולא חמישי על כרחיך לית ליה שני עושה שלישי בחולין ולא דריש יטמא יטמא דאי אית ליה לייתיה לרביעי בתרומה בק"ו מטבול יום ומה טבול יום שמותר בחולין פסול בתרומה שלישי שפסול בחולין אין דין שיעשה רביעי בתרומה ודיו ליכא למימר דא"כ מפריך ק"ו דהא שלישי לתרומה נפקא לן מקרא כי היכי דנפקא לן שלישי בחולין ורביעי בקל וחומר וחמישי בקודש בק"ו ממחוסר כפורים אלא ודאי לית ליה לרבי יוסי שני עושה שלישי בחולין: **אלא רבי עקיבא לא סבר לה כר' יוסי מנלן.** דילמא ר"ע אית ליה נמי ק"ו דר' יוסי ומייתי ליה בהאי ק"ו רביעי בתרומה וחמישי בקודש: **א"נ.** אם איתא דיש חולקים בדבר הזה וכי לא לישתמיט שום תנא וליתני רביעי בתרומה בחד דוכתא. וכי תיקשי לך מני נימא ר"ע היא אלא ודאי לית ליה לר"ע ק"ו דר"י משום פירכא דדור אחרון כדאמר במסכ' סוטה (דף כט:) עתיד דור אחרון לטהר את השלישי בתרומה שאנו מטמאין אותו בקל וחומר מטבול יום כדאמרן ודור אחרון פריך מה לטבול יום שכן אב הטומאה הלכך לר"ע נמי דאית ליה שלישי בחולין לא מייתי שום מעלה טפי לתרומה בק"ו מטבול יום משום הא פירכא ושלישי בין בתרומה בין בחולין נפקא לן מקרא בהדיא דדריש יטמא יטמא ורביעי בקודש נמי מוהבשר אשר יגע בכל טמא מי לא עסקינן דנגע בשלישי דהא לר"ע הואיל ודריש יטמא אשכחן שלישי דאיקרי טמא ומשכחת לה דאתי קודש לידי רביעי הכי שרץ טימא כלי וה"ל ראשון וכלי אוכל ואוכל משקה ומשקה אוכל דהא לר"ע טומאת משקין דאורייתא וחמישי בקודש לא מייתי בק"ו ממחוסר כפורים דאיכא למיפרך מה למחוסר כפורים שכן אב הטומאה. ומבעיא לן לר"מ ור"א דאמרו בהדיא דמשקין אין מטמאין דבר אחר מן התורה ולרבי יוסי נמי דאוקימנא דליה לא ס"ל היכי משכחת קודש בא לידי רביעי שרץ כלי הוי ראשון וכלי אוכל הוי שני ואוכל משקה הוי שלישי והיאך יבא לידי רביעי וי"ל דעל כרחיך לא משכחת לה אלא מדרבנן ותדע דקתני לה גבי מעלות דחומר בקודש (חגיגה כ:) דקי"ל התם דכולהו מדרבנן נינהו וזהו מחמש מעלות האחרונות היא ואמר התם ה' אחרונות לית להו דררא דטומאה דאורייתא ובמסכת סוטה נמי סוגיא דשמעתא דרבי יוסי מדרבנן אזלא ואוכל שלישי לר' יוסי בקודש דקאמר לעיל ולמדנו שלישי בקודש מן התורה מהיכן קיבלה הואיל ואין משקה מטמא אוכל על כרחיך מאוכל קיבלה וס"ל טומאה עושה כיוצא בה בקדשים ואוכל דמטמא משקה כיון דלא דרשי יטמא יטמא לא ידענא מהיכא נפקא להו אי לאו מהאי קרא וכי יותן מים על זרע וגו'[ו] ודרשינן הוא טמא ואינו עושה כיוצא בו [לעיל יח:] ומדאיצטריך קרא למעוטי כיוצא בו מכלל דמטמא אחרים וכ"ת טמא הוא הרי הוא טמא ואינו מטמא אחרים א"כ לשתוק קרא מיניה ולכתוב טמא ומהיכא תיתי לן טומאה לאחרים. ואי קשיא הואיל ומשקין לא מטמאי אחריני לרבי יוסי תו לא מיתוקמא מתני' כתרלתא דתריץ ר' ירמיה לעיל [טו:] ואזדא ר' יוסי לטעמיה והדר קושיין לדוכתה אמאי אינה היא המדה מדה ומדה היא לא תיקשי דכי אוקימנא ואזדא רבי יוסי לטעמיה בתר טעמא דהא מתני' דר' יוסי אליבא דר"ע אוקימנא דדריש יטמא יטמא דהא מהא מייתינן סייעתא עליה. ואני שמעתי דר' יוסי אית ליה יטמא יטמא גבי משקין והא דאמר לא ס"ל בההיא דאוכלין דר"ע אמרן לענין טומאה עושה כיוצא בה ועכשיו אתה בא לידי רביעי שרץ כלי כלי אוכל ואוכל משקה ומשקה אוכל ואי אפשר להעמידו מפני כמה תשובות ומיהו לר"מ דאמר בהדיא טומאת משקין לטמא אחרים לאו דאורייתא לא משכחת לה רביעי אלא מדרבנן: **ואנן אהכי נסמוך.** משום דלא אשכחן תנא נימא דר"ע לית ליה ק"ו: **דק ואשכח.** בהדיא דאמר ר"ע רביעי ולא חמישי: **הכלי מצרף מה שבתוכו.** עריבה ארוכה ובה אוכלי קודש מכאן ואוכלי קודש מכאן ואין נוגעין זה בזה ונגע טמא באוכלין שבראש אחד ובכלי לא נגע ואוכל אין מטמא כלי אפי' מדרבנן ואפ"ה האוכלין שבשני ראשיה טמאים שהכלי מצרפן: **מעדותו.** ע"י עדותו: **הוסיף ר"ע.** בעדות: **לבונה וגחלים.** אע"ג דלאו אוכלין נינהו חיבת הקודש מכשרתן ומשויא להו אוכל בפ' כל שעה (לקמן לה.): **פסל את כולן.** אלמא מצרף כלי מה שבתוכו דאי משום דנגעי אהדדי נהי דגחלת שנגע בה מטמאה את חברתה אבל חברתה תו לא מטמיא דא"כ ה"ל ששי ושביעי עד ק' ומאותו עדות נשנית משנה זו דהכלי מצרף וקתני בהדיא רביעי בקודש פסול אלמא דר"ע חמישי לית ליה שלישי בתרומה אין רביעי לא אלמא לית ליה לר"ע ק"ו דר' יוסי. בלשון אחר שמעתי יורד לעמקי תהום וא"א להעמידו: **אלמא קסבר צירוף דרבנן.** מילתא באנפי נפשה היא. מדא"ר יוחנן מעדותו של ר"ע נשנית אלמא קסבר ר' יוחנן צירוף דכלי לקודש דקתני גבי מעלות לאו דאורייתא הוא אלא מדרבנן מעדותו של ר"ע דמדרבנן הוא דגחלים ולבונה לאו בני קבולי טומאה נינהו אלא מדרבנן ואע"ג דאמר מר והבשר [ויקרא ז] לרבות עצים ולבונה אמרי' בכל שעה (לקמן לה.) דמעלה מדרבנן היא: **ופליגא.** דר' יוחנן אדר' חנין: **כף אחת.** בקטורת כתיב דקודש הוא: **תנן התם.** בעדיות ועל המחט העיד עם שאר עדיות שאם נמצאת בבשר קודש שהסכין והידים של כהן שנגעו בה טהורין והבשר טמא ולקמיה [ע"ב] מפרש האי מחט מאי טומאה הוה ביה: **וזכינו.**

זכות

ניתני נמי רביעי בתרומה. וה"ה דהוה מצי למימר[א] אי סבר לה כר"ע אמאי איצטריך לאיתויי בקל וחומר רביעי בקודש ממחוסר כפורים[ב] מגופיה דקרא שמעינן ליה כיון דשלישי טמא בחולין קרי כאן והבשר אשר יגע בכל טמא וגו' כי היכי דדרשינן השתא לענין שלישי: **לא** לישתמיט תנא וליתני רביעי בתרומה וחמישי בקודש. פ"ה דלמ"ד טומאת משקין לטמא אחרים דרבנן לא משכחת רביעי בקודש אלא מדרבנן ועל ידי עצים ולבונה משכחת לה שפיר[ג] כדפי' לעיל ור"ל דמיבעיא ליה אי מהני חיבת הקודש למימני ביה ראשון ושני יסבור דאוכל מטמא אוכל ומה שפ"ה מדקתני לה גבי מעלות בפרק חומר בקודש (חגיגה כ: ושם) אם כן דרבנן היא אין נראה לר"י[ד] דהא אוקמא כר"ע ואיהו דריש יטמא יטמא ע"כ רביעי בקודש דאורייתא דקרי כאן והבשר אשר יגע וגו' וצירוף נמי דאורייתא לרבי חנין[ה] והא דאמר בחגיגה (שם כא:) חמש מעלות אחרונות לית להו דררא טומאה דאורייתא רבינו חננאל לא גרס דאורייתא ואפילו אי גרס ליה ה"פ לית להו דררא טומאה דאורייתא שלא היה לכתוב לטומאה לפי שהן רחוקין מן הטומאה דמן הדין היה להם להיות טהורים[ו] ועוד פ"ה דמאן דלא דריש יטמא נפקא ליה דאוכל מטמא אחרים מדאיצטריך טמא הוא למעוטי שאין טומאה עושה כיוצא בה אור"י הניחא לאביי ולרב אדא בר אהבה אבל לרבינא דאמר מקרא מלא דבר הכתוב דילמא אתא הוא לקדשים דה"א עושין כיוצא בהן מוהבשר אשר יגע בכל טמא: **אלמא** קסבר צירוף דרבנן. יש פי' מרש"י שמפרש דדייק לר"ע דצירוף דרבנן דמדאורית' אין טומאה ללבונה וגחלים דהא לאו אוכל נינהו דמעלה דרבנן היא מה שמקבלין טומאה ובפ' כל שעה (לקמן לה.) קרי לה מעלה ואין זה ראיה דהתם נמי קרי לה מעלה להביא כפרתו אוכל בקדשים אף על גב דהוי דאורייתא כדדריש בפרק הערל (יבמות עד:) ועוד דבהדיא מוכח בפרק שני דחולין (דף לו:) דוהבשר לרבות עצים ולבונה לאו אסמכתא היא דמוכח התם מינה דחיבת הקודש מכשר דאורייתא[ז] ונראה לר"י כמו שהוגה בפי' דדייק דצירוף דרבנן מהא דקתני רישא על אפר חטאת שאם נגע טמא במקצת טימא את כולו וזהו מדרבנן שאפר חטאת אינו קודש אלא חול[ז] כדמוכח בפרק התכלת (מנחות נב. ושם) שאין מועלין באפר פרה וקתני הוסיף ר"ע משמע דהוי דרבנן כמו רישא: **שאין** טומאת ידים במקדש. תימה לר"י אמאי היה להם להיות טמא[ח] הא אין בהן היסח הדעת ואי משום דאמר בפ' בתרא דחגיגה (דף כד. ושם) כל הפוסל התרומה מטמא ידים להיות שניות א"כ מאי קא פריך תרווייהו בו ביום גזרו והא הנהו ידים שפוסלות התרומה איירי

בסתם

מסורת הש"ס

א) חגיגה כ: [מנחות כד.], ב) [נ"ל דתנן], ג) חגיגה כג: יומא מח. עדיות פ"ח מ"א, ד) [חגיגה שם], ה) [עדיות פ"ב משנה ג], ו) [ויקרא יא], ז) [וע"ע תוס' חגיגה כג: ד"ה והא ותוס' זבחים לו. ד"ה ואפי' הכי ותוס' מנחות כא. ד"ה דלאו ותוס' חולין לה. ד"ה אין לך],

תורה אור השלם

1. כַּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת: במדבר ז יד

גליון הש"ס

גמ' כל מה שבכף אחת. עי' חולין לו ע"א תוס' ד"ה צריך:

מוסף רש"י

מי לא עסקינן דנגע בשני. מי לא מלינן למשמע מינה דאפילו נגע בשני נמי קאמר לא יאכל דהא בכל טמא כתיב ושני איקרי טמא (סוטה ל.) דהא אשכחן דאיקרי שני טמא, דכתיב כל אשר בתוכו יטמא, וה"ל הכלי ראשון ומה שבתוכו שני וקרי ליה טמא, וקאמר רחמנא והבשר אשר יגע בכל טמא אפילו בשני וה"ל בשר שלישי, לא יאכל, והאי קרא בבשר שלמים כתיב (חגיגה כד.). **הכלי מצרף את מה שבתוכו.** חתיכות אוכלין הרבה בכלי אחד ונגע טמא באחד מהן, הכלי מצרפן להיות כולן חתיכה אחת ונטמאו כולן (חגיגה כ:) ואם נגע טבול יום במקצתו פסל את כולו (מנחות כד.). **אבל לא לתרומה.** אלא אותה שנגע בה הויא ראשון והנוגעת בה הויא שניה, והנוגעת בשניה שלישית, והשאר טהורות (חגיגה כ:). **הוסיף ר"ע.** רישא קתני העיד ר"ש על אפר חטאת שנגע טמא במקצתו פסל את כולו (חגיגה כג:). **פסל את כולן.** שזו אחת מאותה עשרה מעלות שנאמרו בחומר בקודש (חגיגה כ:) שהכלי מצרף כל מה שבתוכו להיות כאילו נגע בכולו (יומא מח.).

מוסף תוספות

א. [ד]מוכח מדברי ר' יוסי בהדיא דלית ליה דר"ע דאי וכו'. תוס' הרא"ש. ב. הו"ל למימר מצינו רביעי מן התורה. תי' רבינו דוד. ג. כגון כלי נגע לשרץ דהוי ראשון, ועצים או לבונה נגעו לכלי והוי שני, והבשר נגע לעצים ולבונה דהוי שלישי, ורביעי נמי משכחת לה כגון שרץ שנגע לכלי והכלי נגע לאוכל דהוי אוכל שני, ועצים ולבונה נגעו לאוכל והוי שלישי, ואוכל או משקה נגעו לעצים או לבונה דהשתא הוו רביעי. תוס' ר"פ. ד. דע"כ דאורייתא הוא מהא דקתני בפרק חומר בקדש הרביעי בקדש פסול והשלישי בתרומה. תוס' שאנץ. ה. ובתוס' הרא"ש מוסיף. ומילתא דר' חנין מייתי התם לפרושי מתני'. ו. אבל ודאי רביעי בקדש דאורייתא הוא. תי' הר"ן. ז. ובתוס' שאנץ הוסיף טעם אחר. דמכף אחת לא נפיק שאינו צריך לכלי וגם אינו כלי שרת. ובתי' רבינו דוד. דאי מקרא דר' חנין ליכא למילף מיניה אלא קדשי מזבח. ח. ואף אם יש טומאת ידים במקדש. תי' רבינו דוד.

עין משפט נר מצוה

קכא א מיי' פי"א מהל' אבות הטומאה הלכה ד:

קכב ב ג מיי' פי"ב מהלכות אבות הטומאה הלכה ז: ד [מיי' פ"ח מהל' טומאת אוכלין הל' ט]:

קכג ה מיי' פ"י מהל' טומאת אוכלין הלכה יז:

קכד ו מיי' פ"ח מהל' אבות הטומאה הלכה ו:

רבינו חננאל

בכל טמא לא יאכל, בטמא לא נאמר אלא בכל טמא, אלו נאמר בטמא הייתי אומר זה טמא ראשון, למה נאמר בכל טמא להוסיף טמא אחר זה טמא שני. וכתיב לא יאכל הנוגע בזה הטמא. הנה נמצא שלישי מן התורה רביעי מקל וחומר כדאמרן ומה מחוסר כפורים שמותר בתרומה כו'. ואי ס"ד דר' יוסי סבר לה כר' עקיבא דאית ליה שלישי בחולין, ליתני רביעי בתרומה וחמישי בקדש, דהא מעלה לכל אחד ואחד נינהו, מכאן למדנו דר' יוסי לית ליה הא דר"ע, ותו אשכחינן בהדיא במסכת סוטה דר' יוסי סבר אין שני עושה שלישי בחולין. ור' עקיבא נמי לית ליה הא דר' יוסי דתאני ר' יוסי שלישי שפסול בתרומה אינו דין שיעשה רביעי בקדש, דאי ס"ד דאית ליה, כיון דאית ליה לר' עקיבא דשני עושה שלישי בחולין כמפורש בתורת כהנים, נימא שלישי שפסול בחולין אינו דין שיעשה רביעי בתרומה, וכי האי דינא ניתי חמישי בקדש ולימא ר' יוסי אליבא דר' עקיבא רביה אמרה וליה לא סבירא ליה, אלא מדלא אשכחן תנא דתני הכי, ש"מ דאפילו ר' עקיבא לית ליה רביעי בתרומה ולא חמישי בקדש, דהא ולית ליה האי דינא דדן ליה ר' יוסי. ומתמהינן וכי אהאי סברא ניקום וניסמוך. ודק רב כהנא ואשכח הא דתנן במס' חגיגה הכלי מצרף מה שבתוכו לקדש אבל לא לתרומה, הרביעי בקדש פסול והשלישי בתרומה. ואמרינן מעדותו של ר' עקיבא נשנית משנה זו, דתנן הוסיף ר' עקיבא הסלת והקטורת והלבונה והגחלים שנגע טבול יום במקצת פסל את כולן, כלומר אם נגע טבול יום במקצת הסלת נפסלה כולה, וכן הלבונה והקטורת כיוצא בה. ויש אומרים פירוש אחר, אם נגע טבול יום בסלת נעשה (תחלת) הסלת ראשון. והקטורת שני והלבונה שלישי והגחלים רביעי. עד כאן של תורה פירוש והוא דנגעי אהדדי, אבל אי לא נגעי אהדדי, או אם יש שם עוד חמישי והכלי הוא דמצרפן מדרבנן הוא דמיפסלי אבל מדאורייתא לא. ופליגא דר' חנן דאמר צירוף דאורייתא, דכתיב כף אחת עשרה זהב, עשה הכתוב כל מה שבכף אחד. וקתני סיפא דהא דדייקינן עלה מעדותו של ר' עקיבא נשנית הרביעי בקדש פסול רביעי ולא חמישי. [ור' יוסי להא דתני אבא שאול טבול יום תחילה לקודש לטמא שניים ולפסול אחד הא אסיקנא דר' יוסי לית ליה הא דאבא שאול]. תנן התם במס' עדיות פ"ב. ועל המחט שנמצאת בבשר שהסכין והידים טהורות, מכלל שלא גזרו על הידים טומאה במקדש, זכינו שאין טומאת ידים במקדש.